

Glasmeevallen

Martin Byttebier, Aquatropica Kortrijk

De orde siluriformes (meervalachtigen) vormt een soortenrijke groep. De orde bestaat uit zo'n 37 families, 484 geslachten en 3.558 soorten (Froese & Pauly, 2012). Zowat 1 op 4 van de erkende zoetwatervissen behoren tot de meervalachtigen. De bekendste families zijn de echte meevallen (SILURIDAE: Silurus, kryptopterus, enz.), de pantsermeevallen (CALLICHTHYIDAE: Corydoras, etc.) en de harnasmeevallen (LORICARIIDAE: Glyptoperichthys, Otocinclus, enz.)

De meeste meervalachtigen hebben bescheiden afmetingen, gaande van 5 tot 20 cm. Sommige braadpanmeevallen (ASPREDINIDAE) en parasitaire meevallen (TRICHOMYCTERIDAE) behoren zelfs tot de kleinste gewervelden ter wereld. Andere soorten daarentegen behoren tot de grootste zoetwatervissen ter wereld. Zo kan de Europese meerval (*Silurus glanis*) een lengte van 5 m bereiken. Meestal blijven ze wel onder de 2 m. *Pangasianodon gigas* (tot 3 m, 300 kg) en *Brachyplatystoma filamentosum* (3+ m, 200 kg) zijn nog andere soorten die behoorlijke afmetingen kunnen bereiken.

Brachyplatystoma filamentosum

Als je het woord 'meerval' laat vallen, denken de meeste liefhebbers meteen aan grote, logge, gepantserde beesten, type plecostomus.

Vele meervalachtigen vallen echter niet onder deze karakterisering. De leden van de onderfamilie HYPOPTOPOMATINAE ⁽¹⁾ (familie: LORICARIIDAE) bijvoorbeeld zijn weliswaar gepantserd, maar worden meestal niet groter dan 3 cm.

Een ander voorbeeld zijn de glasmaervallen. Onder de term ‘glasmeerval’ vallen verschillende soorten meervallen, van zowel Aziatische als Afrikaanse oorsprong. Sommige daarvan doen wel veel meer denken aan hun populaire naam dan andere.

In tegenstelling tot de meeste andere meervalachtigen zijn de in de handel verkrijgbare glasmaervallen scholenvissen die zich ook overdag ophouden in de middelste waterzone.

Wellicht de meest verhandelde soort en dé soort die de Nederlandse benaming alle eer aandoet is *Kryptopterus minor* * (Indische glasmaerval). Deze vis behoort tot de familie SILURIDAE (echte meervallen) en heeft zijn natuurlijk leefgebied in West-Kalimantan (Indonesië). Als je deze vis van opzij bekijkt, dan lijkt het of je kijkt naar een röntgenfoto. Bijna het complete skelet is

zichtbaar. De organen zitten verscholen achter een zilverachtige reflecterende zak juist achter de kop. Dit is meteen ook het enige deel van de vis dat niet doorzichtig is.

Kryptopterus vitreolus

Op hun bovenste lip hebben ze twee lange, voorwaarts gerichte snorharen. Op het eerste zicht hebben ze geen rugvin. Als je echter goed kijkt, zal je merken dat ze juist achter de kop een kleine rudimentaire vin hebben, in feite niet meer dan een stekel. De stekel is meestal tegen het lichaam gedrukt, zodat deze niet opvalt. Ze hebben ook geen vetvin.

Wanneer de Indische glasmaervallen rusten, zwemmen ze rond in hun karakteristieke kop-omhoog-staart-omlaagpositie (een hoek van 45°).

Deze vissen worden in de handel en in de populaire literatuur vaak verkeerdelijk bestempeld als *K. bicirrhis*. Deze laatste vis wordt echter veel groter, 25 cm tegen 8 cm en de anale vin bevat veel meer vinstralen. De Indische glasmaerval die in de handel voorkomt, wordt echter zelden groter dan 8 cm. Het is dus onwaarschijnlijk dat het daadwerkelijk over *K. bicirrhis* gaat.

Parailia pellucida (Afrikaanse glasmaerval) komt minder in handel voor, maar is daarom niet minder interessant.

Op het eerste zicht lijkt deze meerval op *K. minor*, maar behoort tot een andere familie,

namelijk SCHILBEIDAE. Van dichtbij bekeken zal je echter tegenover de Indische glasmaerval enkele opvallende verschillen opmerken.

Het grootste verschil is dat de Afrikaanse glasmaerval bijlange niet zo doorschijnend is als de Indische tegenhanger. Hij heeft ook drie, vaak goed waarneembare strepen, lopende van neus tot staart.

Een ander opmerkelijk verschil is een tweede paar snorharen. De snorharen worden tijdens het zwemmen naar achter gehouden, dit in tegenstelling tot de Indische glasmaerval, die ze naar voor houdt.

Met hun 15 cm worden ze ook groter dan *K. minor*.

Ze hebben geen rugvin, maar in tegenstelling tot hun Aziatische dubbelganger bezitten ze wel een vetvin.

Een derde soort, die soms glasmaerval genoemd wordt, is *Pareutropius buffei*. De Engelse populaire naam luidt 'three striped African glass catfish', vrij vertaald: driestreep Afrikaanse glasmaerval (Google vertaling maakt er echter dit van: drie gestreepte Afrikaanse glasmaerval).

De vis behoort eveneens tot de SCHILBEIDAE, maar met zijn maximale lengte van 7 cm is hij beduidend kleiner dan *Parailia pellucida*.

Van de drie hier besproken glasmaervallen verdient deze vis het minst het predicaat 'glasmeerval'. Met een beetje goede wil kan je zeggen dat hij doorschijnend ⁽²⁾ is. Zijn lichaamskleur is

te omschrijven als melkachtig wit, dat hier en daar overloopt naar blauw. Hij heeft drie blauwzwarte strepen die over de ganse lengte van de vis lopen. Zijn

lichaam is zijdelings ook niet zo samengedrukt als de twee ander hierboven beschreven soorten. Hij bezit een duidelijke rugvin en een vetvin. Zijn mond is omringd door drie paar relatief korte snorharen.

Bakinrichting voor glasmaervallen

Alle drie de soorten zullen zich op hun gemak voelen in een bak gevuld met zacht, lichtzuur water. De Indische meerval is de meest delicate en gevoelige soort. Wanneer er iets schort aan de waterkwaliteit, zal je dit merken aan hun lichaam, ze zullen immers minder doorzichtig worden.

De twee Afrikaanse soorten zijn minder gevoelig, maar ze zullen zich toch beter voelen als de pH rond het neutrale schommelt. Voor alle drie de soorten mag de watertemperatuur rond de 26 °C liggen.

Zowel de Aziatische als de Afrikaanse soorten zijn nogal schuchter van aard. Het is dus zaak ze in een groep van minstens zes exemplaren te houden en ze zeker niet samen te houden met onstuimige of agressieve vissen.

Planten zullen ertoe bij toedragen dat deze vissen zich op hun gemak zullen voelen. Je moet er echter wel voor waken dat er voldoende vrije ruimte voor handen is voor deze bedrijvige vissen. Ze zijn absoluut plantvriendelijk te noemen.

Goede bakgenoten voor de Aziatische soorten zijn bijv. kegelvlekbarbeeltjes (*Trigonostigma heteromorpha*) en vreedzame goeramisoorten, zoals de diamantgoerami (*Trichogaster leerii*). De Afrikaanse soorten kunnen gehuisvest worden met vredelievende dwergcichliden, zoals de kersenbuikcichlide (*Pelvicachromis pulcher*) en andere meervallen, zoals de rugzwemmende en de pyjamameerval (*Synodontis nigriventris* en *S. flavitaeniatus*).

Synodontis flavitaeniatus

Trichogaster leerii

Addendum

Juist toen ik het artikel af had, bereikte mij het nieuws dat de Indische glasmeerval, zoals we die kennen in de handel, niet *K. minor* is maar eigenlijk een nieuwe soort luisterend naar de naam *K. vitreolus*.

Zoals reeds eerder gezegd, nam men in het begin aan dat de wetenschappelijke naam van de Indische glasmeerval *Kryptopterus bicirrhis* was. Even terzijde: de Nederlandse naam is in feite niet correct, daar deze vis vanuit Thailand geïmporteerd wordt. Het is wel zo dat het importgebied in die tijd omschreven werd als Achter-Indië (vasteland van Zuidoost-Azië).

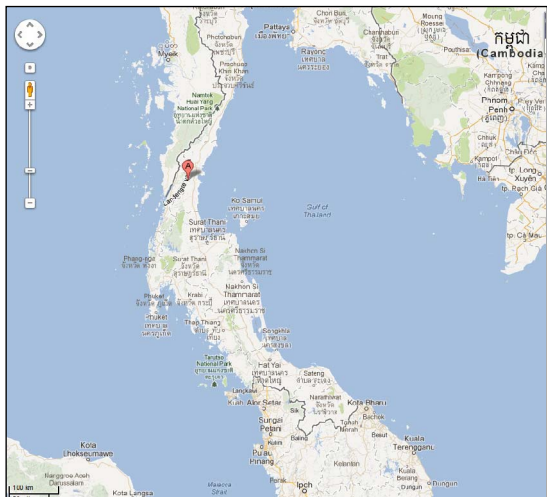
De echte *bicirrhis* wordt echter bijna dubbel zo groot als de glasmeerval die meestal in de handel te vinden is. Toen Roberts in 1989 een nieuwe, kleinere glasmeerval beschreef als *K. minor* dacht men eindelijk de juiste wetenschappelijke naam te hebben van de Indische glasmeerval.

K. minor komt, voor zover men weet, enkel voor op Borneo. Men zat dus nog met een probleem.

Uit een studie door Ng & Kottelat (2013) blijkt nu dat de Indische glasmeerval na tachtig jaar eindelijk zijn ware identiteit gevonden heeft. Volgens Ng & Kottelat is de immers populaire aquariumvis een nieuwe soort, nl. *Kryptopterus vitreolus*.

Het vindgebied van deze *K. vitreolus* is een reeks kustwaterbekkens van het Thaise schiereiland ten zuiden van de landengte van Kra en een handvol rivieren die het Krâvanh-gebergte afwateren (Zuidoost-Thailand).

K. vitreolus is van *K. bicirrhis* gemakkelijk te onderscheiden door de lengte (7 cm vs. 15 cm) en door de doorzichtigheid van het li-

chaam (doorzichtig vs. doorschijnend). Van *K. minor* kan *K. vitreolus* onderscheiden worden door de vorm van de rug. Bij *K. minor* neemt de kromming van de rug geleidelijk toe. Bij *K. vitreolus* is er echter een knik te zien is tussen het achterhoofd en de rug.

Zowel *K. bicirrhis* als *K. minor* zijn amper te vinden in de handel. Men kan dus bijna met zekerheid aannemen dat de glasmaeval in de handel *K. vitreolus* is.

Een verder gevolg is dat in bijna alle hedendaagse literatuur de Indische glasmaeval verkeerdelijk genoemd wordt.

NVDR:

- 1) De onderfamilie HYPOPTOPOMATINAE bestaat uit 19 geslachten en 131 soorten (Eschmeyer & Fong, 2013).
- 2) Doorschijnend is niet hetzelfde als doorzichtig. Bij doorschijnend valt het licht wel door, maar je kan er niet doorheen kijken (zoiets als matglas). Bij doorzichtig kan men er doorheen kijken (zoals glas).

Bronnen:

- Eschmeyer, W. N. & Fong, J.D.** 2013. Species of fishes by family/subfamily.
<http://research.calacademy.org/research/ichthyology/catalog/speciesbyfamily.asp>.
Bezocht op 20 januari 2013.
- Froese, R. & Pauly, D.** (Eds.) 2012. FishBase. World Wide Web electronic publication.
www.fishbase.org, version (12/2012).
- Nelson, JS.** 2006. Fishes of the World. 4th edition. John Wiley & Sons; Hoboken. p. 601.
- Schäfer, F.** 2013. Der Indische Glaswels hat einen neuen Namen. DATZ, 66(5):12

